

ОСНОВНІ ГАЛУЗЕВІ ОСОБЛИВОСТІ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА РІВЕНЬ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Т. Погорєлова, к.е.н., доцент

Ю. Якубенко, к.е.н., доцент

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Економічну безпеку сільського господарства можна визначити як стан економічної системи, за якого, за допомогою ефективного управління корпоративними ресурсами, забезпечується гармонійне функціонування всіх складових її підсистем, а також захищеність такої системи від загроз, які зумовлює вплив факторів зовнішнього і внутрішнього середовища в умовах глобалізації економіки.

Забезпечення економічної безпеки сільськогосподарських підприємств обов'язково повинно здійснюватися з урахуванням галузевих особливостей. Розглянемо основні галузеві особливості, що впливають на рівень економічної безпеки сільськогосподарських підприємств.

1. Втрата фінансової стійкості

- висока частка заборгованості за кредитами і позиками, в тому числі істотна частка простроченої заборгованості по ним;
- висока частка дебіторської та кредиторської заборгованості, в тому числі простроченої;
- високі витрати, зумовлені іншими загрозами (наприклад, високими цінами на ПММ);
- низькі доходи, обумовлені іншими загрозами (наприклад, низькими закупівельними цінами на продукцію);
- поточна неплатоспроможність як наслідок сезонності виробництва.

2. Загрози виробничо-технологічного процесу:

- низька врожайність сільськогосподарських культур. Вона може бути обумовлена різними природними чинниками (посухою, повінню, навалом

комах, зниженням якості ґрунту та ін.), а також недоліками в технології і зборі врожаю, які в свою чергу можна визначити як окремі загрози;

- низька продуктивність худоби та птиці (у тому числі низькі надої молока, низька несучість, низький річний настриг вовни, низький відсоток вирощування худоби, низький вихід приплоду і високий падіж худоби і ін.).

Причинами низької продуктивності можуть бути різні фактори, які також доцільно розглядати в якості окремих загроз. Ними можуть бути недолік кормів, епідемії і хвороби тварин. Низькі якісні показники продуктивності худоби і птиці показують неефективне господарювання, навіть якщо при цьому ростуть абсолютні показники загального обсягу сільгосппродукції;

- низький техніко-технологічний рівень на всіх етапах виробництва сільгосппродукції (вирощування, відгодівлі, збору, зберігання, транспортування). Техніко-технологічний рівень сільськогосподарського виробництва на сьогоднішній день залишає бажати кращого.

3. Низька якість трудових ресурсів.

Низький рівень професійної підготовки фахівців в сільському господарстві відзначається багатьма керівниками сільськогосподарських організацій. Причини різні: сформовані культурні традиції, психологічні особливості сільського населення, менший доступ до здобуття якісної освіти у сільського жителя тощо. Незважаючи на те що середньомісячна заробітна плата зростає, її рівень, як і раніше становить близько 50% від середнього по Україні.

4. Низька інвестиційна та інноваційна привабливість.

В силу фінансової скрути багато господарств є непривабливими для інвесторів. З огляду на ціни на сільгосптехніку, технологічне обладнання та фінансове положення сільгосппідприємств, відзначимо, що розвиток і модернізація сільгосппідприємств без інвестицій неможливі. Загальний обсяг інвестицій в основний капітал зростає, але при високому рівні заборгованостей по кредитах банків і низькій питомій вазі в загальній сумі

інвестицій говорити про реальні окупності інвестицій і їх подальшому залученні без підтримки держави було б неправильно.

5. Загрози при збуті продукції

Продукція сільського господарства володіє нееластичним попитом. При збільшенні попиту ціна на продукцію не змінюється пропорційно до цього збільшення. Це відбувається по ряду причин. Одна з них - диктат цін переробників сільгосппродукції, підтримуваний відсутністю можливості зберігання сільгосппродукції виробником, коротким терміном зберігання продукції. Виробник змушений продавати її за ціною, яка встановлюється переробником. Наслідком цього є не конкурентоспроможність продукції сільськогосподарського виробника. Причинами цього також є недостатня інформованість виробника про ринки збуту своєї продукції, відсутність у них маркетингової інфраструктури, відділення виробника від переробника.

6. Відсутність державної підтримки

Досвід розвинених країн показує, що без належної державної підтримки неможливо ефективно ведення сільськогосподарської діяльності. Відсутність державної підтримки може призвести до банкрутства і ліквідації сільськогосподарських підприємств. Підтримка з боку держави може бути не тільки у формі субсидій, а й в інших напрямках: пільгове кредитування, цінове регулювання, оподаткування, страхування. Державна підтримка важлива також через забезпечення продовольчої безпеки країни.

Таким чином, сільськогосподарські підприємства в ринкових умовах займають особливе положення. Сільське господарство залежить від природних чинників, має яскраво виражений сезонний характер виробництва, є менш прибутковою і більш відсталою галуззю в порівнянні з іншими галузями і повільніше пристосовується до зміни економічних умов.